

Dosarul nr. 1ra-195/22

1-18206371-01-1ra-08022022

Curtea Supremă de Justiție

D E C I Z I E

11 mai 2022

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Timofti Vladimir,

Judecători – Țurcan Anatolie și Plămădeală Ghenadie,

examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat de procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Scutelnic Cătălin, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 07 decembrie 2021, în cauza penală în privința lui

Burchin Ivan xxx, născut la xxx, originar și domiciliat în xxx.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 08.12.2018 – 14.06.2019;

Instanță de apel: 05.07.2019 – 20.07.2020;

29.03.2021 – 07.12.2021;

Instanță de recurs: 01.10.2020 – 26.01.2021;

08.02.2022 – 11.05.2022.

a c o n s t a t a t :

1. Prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 14 iunie 2019, Burchin Ivan a fost achitat de sub învinuirea săvârșirii infracțiunilor prevăzute de art.art.172 alin.(1), 171 alin.(1) Cod penal, pe motiv că nu s-a constatat existența faptei infracțiunii.

2. De către organul de urmărire penală, Burchin Ivan a fost învinuit precum că, la 21 septembrie 2018, orele 01.00, în timp ce se afla în apartamentul nr.47 din str. Tineretului 3, s. Vădulenii, or. Vadul lui Vodă, mun. Chișinău, intenționat, urmărind scopul satisfacerii poftelor sexuale în forme perverse, aplicând violență fizică asupra lui xxx, exprimată prin aplicarea loviturilor cu pumnii peste față și peste diferite părți ale corpului, pentru a înfrânge rezistența acesteia, forțat, contrar

voinței acesteia, a întreținut cu ea un raport sexual, în formă perversă, în mod oral-genital.

Acțiunile inculpatului au fost încadrate de organul de urmărire penală în baza art.172 alin.(1) Cod penal, ca acțiuni perverse cu caracter sexual, adică satisfacerea poftelor sexuale în forme perverse, săvârșite prin constrângerea fizică a persoanei.

Tot el, a fost învinuit că, continuând acțiunile criminale, după săvârșirea acțiunilor violente cu caracter sexual, acționând cu intenție, la 21 septembrie 2018, aproximativ orele 01.10, în timp ce se afla în apartamentul nr.47, din str. Tineretului 3, s. Vădulenii, or. Vadul lui Vodă, mun. Chișinău, urmărind scopul satisfacerii poftelor sexuale, aplicând violența fizică asupra lui xxx, exprimată prin aplicarea loviturilor cu pumnii peste față și peste diferite părți ale corpului, contrar voinței acesteia, a întreținut un raport sexual forțat cu ultima, cauzându-i daune morale și vătămări corporale.

Acțiunile inculpatului au fost încadrate de organul de urmărire penală în baza art.171 alin.(2) Cod penal, ca violul, adică raportul sexual săvârșit prin constrângerea fizică a persoanei.

3. Procurorul a contestat cu apel sentința, solicitând casarea acesteia, cu rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță prin care inculpatul Burchin Ivan să fie condamnat în baza art.171 alin.(1) Cod penal la 3 ani închisoare, în baza art.172 alin.(1) Cod penal la 3 ani închisoare, iar conform art.84 alin.(1) Cod penal, să-i fie stabilită pedeapsă definitivă de 6 ani închisoare.

În motivarea apelului, acuzarea a indicat că concluzia primei instanțe precum că nu a existat faptul infracțiunii este neargumentată, iar probele au fost apreciate eronat. Prima instanță a ignorat raportul de expertiză judiciară nr. 201802P3532 din 26.09.2018, potrivit căruia de stabilit timpul când a avut loc ultimul raport sexual în cazul părții vătămate nu este posibil, pe corpul părții vătămate s-au constatat echimoze la nivelul feței, echimoze la nivelul umărului stâng, excoriații la nivelul membrelor superioare, excoriație la nivelul genunchiului drept, care au fost cauzate în rezultatul acțiunii traumatice a unui corp contondent dur, ce se califică ca vătămare corporală neînsemnată, leziunile corporale constatate nu sunt caracteristice unui act sexual forțat.

De asemenea, a remarcat că, prima instanță eronat s-a axat pe concluzia că „Leziunile corporale constatate nu sunt caracteristice unui act sexual forțat”, or, nu există o modalitate standard cum ar trebui să arate leziunile corporale caracteristice unui act sexual forțat. Astfel, neîntemeiat a exclus din învinuire circumstanțele privind metodele de constrângere fizică, care au dus la înlăturarea unei eventuale

rezistențe a victimei și a supus criticii raportul de expertiză medico-legală, care reflectă vătămările corporale în regiunea feței, umărului stâng, la nivelul membrelor superioare ale victimei, odată ce aceste circumstanțe pe deplin se încadrează în noțiunea de constrângere fizică. Totodată, raportul de expertiză coroborează cu declarațiile părții vătămate, care a comunicat că „inculpatul, la un moment dat, a început să se dea la dânsa, a apucat-o de păr și a dus-o în cameră, a dat-o jos la podea și a început să o impună să facă sex oral. A început să o bată, îi băga degetele în gură ca să nu poată striga..”.

La fel, a notat că prima instanță a omis totalmente declarațiile martorului D. Azarcencov că „Au fost careva discuții cu privire la transmiterea unor bani, sora lui Burchin a propus bani, ea a discutat, însă mama a refuzat”. Or, nu au fost clarificate circumstanțele în care au fost propuși bani părții vătămate de către sora inculpatului, iar aceasta fortifică bănuiala rezonabilă că fapta a avut loc și că inculpatul a săvârșit infracțiunile incriminate.

În același timp, sunt irelevante declarațiile inculpatului că în momentul când a plecat, martorul D. Azarcencov nu dormea, această afirmație nefiind susținută prin probe și fiind combătută prin declarațiile părții vătămate, coroborate cu declarațiile martorului că, a adormit în bucătărie și s-a trezit dimineața.

Mai mult, prima instanță nu a ținut cont și de faptul că, în sensul legii penale, are importantă interpretarea noțiunilor de raport sexual, satisfacerea poftelor sexuale în forme perverse, faptul că infracțiunile prevăzute de art.art.171 și 172 Cod penal se consideră consumate odată cu începerea realizării actului sexual, indiferent de consecințe, iar în doctrina penală se conține și tentativa în comiterea acestor infracțiuni.

3.1. Burchina Valentina, mama inculpatului, a depus în instanța de apel o cerere de reabilitare a persoanei defuncte, solicitând admiterea în proces, continuarea judecării cauzei în ordine de apel în vederea reabilitării fiului inculpat decedat la 26.08.2019, cu respingerea apelului, menținerea sentinței de achitare a inculpatului, în temeiul art.390 alin.(3) Cod de procedură penală.

Burchina Valentina a indicat că, conform art.285 alin.(7) Cod de procedură penală, aplicabil și la judecarea cauzei, încetarea urmăririi penale și liberarea persoanei de răspundere penală nu poate avea loc contrar voinței acesteia ori a reprezentantului legal, inclusiv în cazul cererii de reabilitare a persoanei decedate. În acest caz, urmărirea penală continuă. Potrivit Hotărârii explicative a Plenului CSJ Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel nr.22 din 12.12.2005 pct.21.1, dacă la examinarea apelului se va stabili existența unuia din cazurile prevăzute de art.391 Cod de procedură penală (a intervenit decesul inculpatului, persoana nu a atins vârsta pentru tragere la răspundere penală ș.a.),

instanța de apel, rejudecând cauza, va casa sentința, dispunând încetarea procesului penal (cu excepția cazurilor de reabilitare).

Conform Hotărârii explicative a Plenului CSJ privind sentința judecătorească, sentința de încetare a procesului penal în privința făptuitorului decedat poate fi adoptată în cazul existenței certificatului de deces eliberat de organele de înregistrare a actelor civile, dacă nu sunt temeuri pentru reabilitarea celui decedat și rudele nu solicită reabilitarea persoanei acuzate.

4. Prin decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 20 iulie 2020, apelul a fost respins, cu menținerea sentinței fără modificări.

5. Procurorul, a declarat recurs ordinar, în care solicită casarea deciziei și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță.

6. Prin decizia Colegiului Penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 26 ianuarie 2021, recursul a fost admis, casată total decizia instanței de apel, cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel.

7. Prin decizia Colegiului Penal al curții de Apel Chișinău din 07 decembrie 2021, a fost încetată procedura în apel, pe motivul decesului inculpatului.

7.1. În motivarea soluției sale, instanța de apel a menționat că, examinând materialele cauzei penale, a considerat necesar a dispune încetarea procedurii examinării cererii de apel, din motivul decesului inculpatului.

Instanța de apel a stabilit că, punerea pe rol a cererii de apel formulată de către procuror a fost condiționată în prim plan de decesul inculpatului atestat prin certificatul de deces nr. DC-IV 1736408 din 04 septembrie 2019, iar în plan secund de emiterea pe caz de către prima instanță a unei sentințe de achitare.

Instanța de apel a reținut că, potrivit hotărârii curții Europene a Drepturilor Omului din 08 aprilie 2008, în cauza Grădinar versus Moldova, se desprinde că continuarea post-mortem a procesului penal și constatarea vinovăției sau nevinovăției decedatului în comiterea infracțiunii incriminate este inechitabilă și incompatibilă cu ansamblul de garanții acordate de art.6 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale, deoarece la momentul decesului acesta a beneficiat de prezumția de nevinovăție, iar în consecința decesului, el a fost decăzut din posibilitatea exercitării dreptului la apărare.

În acest sens, instanța de apel a relevat că, prin sentința primei instanțe a fost achitat Burchin Ivan, inculpat de comiterea infracțiunilor prevăzute la art.art.172 alin.(1) și 171 alin.(1) Cod penal, din motiv că nu s-a constatat existența faptei infracțiunii, iar pentru a nu încălca dreptul la apărare, instanța de apel a considerat că încetarea procesului penal din motivul decesului inculpatului ar fi inacceptabil.

Subsecvent, instanța de apel a reținut că, dacă la examinarea apelului se va stabili existența unuia din cazurile prevăzute de art.391 Cod de procedură penală (a

intervenit decesul inculpatului, persoana nu a atins vârsta pentru tragere la răspundere penală ș.a.), instanța de apel, rejudecând cauza, va casa sentința, dispunând încetarea procesului penal (cu excepția cazurilor de reabilitare).

În același timp, instanța de apel a indicat că, începerea examinării apelului înaintat de către acuzatorul de stat în condiția în care s-a stabilit că inculpatul Burchin Ivan, a decedat la 26 august 2021, iar prin cererea înaintată de către succesorul inculpatului Burchin Valentina, s-a solicitat continuarea examinării cauzei în vederea confirmării definitive și irevocabile a soluției legale și temeinice de nevinovăție a inculpatului emisă de prima instanță și reabilitarea acestuia împotriva acuzației, nu poate fi soluționată prin încetarea procesului în legătură cu decesul inculpatului, ori încetarea procesului penal pe motiv de deces al inculpatului, reprezintă caz de nereabilitare în sensul art.285 alin.(2) Cod de procedură penală, ori în temeiul art.332 alin.(1) Cod de procedură penală, în cazul în care, pe parcursul judecării cauzei, se constată vreo-unul din temeiurile prevăzute în art.275 pct.5) - 9), 285 alin.(1) pct.1), 2), 4), 5) Cod de procedură penală, precum și în cazurile prevăzute în art.art.53-60 Cod penal, instanța, prin sentință motivată, încetează procesul penal în cauza respectivă.

În final, instanța de apel a subliniat că faptul decesului inculpatului la etapa judecării apelului, având în plan secund o sentință de achitare pe caz, face imposibilă punerea pe rol a cauzei și începerea examinării acesteia în lumina jurisprudenței CEDO și anume a cauzei Grădinar versus Moldova, ori după decesul inculpatului nu se mai pot derula acțiuni procedurale specifice tragerii la răspundere penală față de un subiect, dat fiind, că nu mai există subiectul infracțiunii. Totodată, apare ca lipsit de temei juridic continuarea procesului de judecată în vederea adoptării soluției de fond ce vizează vinovăția inculpatului, de vreme ce acesta nu există, mai mult ca atât dispunerea încetării procesului în legătura cu decesul inculpatului ar echivala cu nereabilitarea acestuia în contextul limitei apelului formulat asupra unei sentințe de achitare.

8. Procurorul, în baza art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală contestă cu recurs decizia, solicitând casarea acesteia, cu dispunerea rejudecării cauzei în instanța de apel în alt complet de judecată.

În motivarea recursului declarat, acuzarea invocă că prin decizia instanței de recurs ordin, a fost admis recursul ordinar declarat de procuror și casată decizia instanței de apel, formulând un șir de prescripții, care urmau a fi realizate la rejudecare de către instanța de apel..

Prin urmare, având în vedere acest fapt, instanța de apel urma pe caz, să țină cont de dispozițiile art.436 alin.(2) Cod de procedură penală, conform căruia "pentru instanța de rejudecare, indicațiile instanței de recurs sânt obligatorii....".

Astfel, conform deciziei instanței de recurs ordinar au fost constatate mai multe încălcări ale prevederilor legale admise de către prima instanță, inclusiv cu privire la motivele expuse divergent privind achitarea inculpatului Burchin Ivan, erori care conform poziției instanței de recurs impunea „...desființarea sentinței și rejudecarea cauzei penale”.

Din aceste considerente, acuzarea optează pentru examinarea prezentei cauze penale conform procedurii prevăzute de art.415 alin.(21) Cod de procedură penală, fapt practic ignorat de către instanța de apel.

În asemenea considerente, acuzarea constată că instanța de apel nu a avut nici un temei legal a înceta, pe caz procedura de apel, or constatând decesul inculpatului, era obligată să rejudeca cauza conform procedurii generale și să adopte una din soluțiile conform dispozițiilor art.391 Cod de procedură penală.

Conchide că, instanța de apel nu a judecat fondul cauzei în conformitate cu rigorile legale și în mod greșit a încetat procedura de apel fără a se expune asupra motivelor expuse în apelul declarat de procuror.

9. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar, în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal concluzionează că acesta urmează a fi declarat inadmisibil din următoarele considerente.

Conform art.427 alin.(1) Cod de procedură penală, hotărârea instanței de apel poate fi supusă recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanța de fond ori de apel.

Conform art.432 alin.(2) pct. 4) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărârii instanței de apel, este în drept să decidă asupra inadmisibilității acestuia în cazul în care constată că este vădit neîntemeiat.

Potrivit conținutului recursului, avocatul invocă temei de drept prevăzut la art.427 alin.(1) pct. 6) Cod de procedură penală, potrivit căruia instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii sau acesta este expus neclar, sau instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței.

Însă, verificând alegațiile acestuia și circumstanțele cauzei în raport cu actele cauzei, Colegiul penal conchide că, acestea sunt neîntemeiate, iar acest temei nu-și găsește confirmarea în speța dedusă judecării.

Potrivit materialelor anexate la cauza penală, instanța de apel a stabilit că, Burchin Ivan este născut la 23 februarie 1983 și a decedat la 26 august 2021.

Așadar, potrivit prevederilor art.332 alin.(1) Cod de procedură penală, în cazul în care, pe parcursul judecării cauzei, se constată vreunul din temeiurile

prevăzute în art.art.275 pct.5) - 9), 285 alin.(1) pct.1), 2), 4), 5) Cod de procedură penală, precum și în cazurile prevăzute în art.art.53-60 Cod penal, instanța, prin sentință motivată, încetează procesul penal în cauza respectivă.

În asemenea circumstanțe, sunt relevante constatările din hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 08 aprilie 2008, în cauza *Grădinar versus Moldova*, concluzionează că, continuarea post-mortem a procesului penal și constatarea vinovăției sau nevinovăției decedatului în comiterea infracțiunii incriminate, este inechitabilă și incompatibilă cu ansamblul de garanții acordate de art.6 din Convenție, deoarece la momentul decesului acesta a beneficiat de prezumția de nevinovăție, iar în consecința decesului, el a fost decăzut din posibilitatea exercitării dreptului la apărare.

Prin urmare, Colegiul penal conchide că, în atare situație de drept, acțiunea penală se stinge și odată cu ea, încetează și procesul penal.

Astfel, instanța de apel nu a judecat fondul cauzei și just a încetat procedura de apel, fără a se expune asupra motivelor expuse în apelul declarat de procuror.

În contextul celor menționate, Colegiul penal conchide că, la examinarea cauzei de către instanța de apel, au fost respectate prevederile legale, iar eroarea de drept invocată de către recurent prescrisă la art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, nu a fost constatată la examinarea recursului, prin urmare, hotărârea atacată este legală și întemeiată, iar recursul urmează a fi declarat inadmisibil, ca fiind vădit neîntemeiat.

10. În corespundere cu art.432 alin.(1), (2) pct.4) Cod de procedură penală, Colegiul penal,

d e c i d e :

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Scutelnic Cătălin, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 07 decembrie 2021, în cauza penală în privința lui *Burchin Ivan xxx*, deoarece este vădit neîntemeiat.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 06 iulie 2022.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecători

Țurcan Anatolie

Plămădeală Ghenadie